

cu privire la depășirea unei situații turbulente, de schimbare; bariere și dificultăți în leadership-ul schimbărilor.

Autoarea atrage atenția că o reformă socială trece obligatoriu printr-o reformă a leadership-ului, prin înlăturarea liderilor rezistenți la schimbare, printr-o regândire a politicilor sociale și a stilului de guvernare. Lucrarea a cărei apariție o semnalăm, dincolo de acuratețea analizei teoriilor și legilor, are meritul de a fi ancorată în realitățile românești și europene.

Alin Casapu

AGENȚIA NAȚIONALĂ ANTIDROG, *Raportul național privind situația drogurilor 2016 – România. Noi evoluții și tendințe, 2016, 289 p.*

„Raportul” elaborat de Agenția Națională Antidrog (ANA) ne prezintă rezultatele unui model european¹ de proiectare și implementare a unui cadru normativ și funcțional menit să asigure condiții sustenabile și pragmatice pentru operaționalizarea obiectivelor ce decurg din rolul acestei instituții de coordonator național al politicilor antidrog în sistemul instituțional din România. Documentul aduce în atenția specialiștilor ce activează în domenii diverse (sănătate publică și sănătate mentală, sociologie și asistență socială, psihologie, învățământ, ordine publică, justiție) situația înregistrată în țara noastră (la nivelul anului 2015) în ceea ce privește monitorizarea și combaterea fenomenului producției, traficului și consumului ilicit de droguri.

În cuprinsul său raportul ne dezvăluie acțiunile multidisciplinare desfășurate/coordonate de ANA pentru evaluarea realistă a nevoilor în domeniu, precum și a resurselor și posibilităților de acțiune. Totodată este prezentat modul în care ANA a transpus în cultura românească viziunea europeană a limitării cererii de droguri prin programe și activități de: profilaxie, intervenție, recuperare, reinscriere, valorificare a lecțiilor învățate. Prezentarea este structurată într-un format de zece capitole redactate într-o manieră în care predomină analizele și argumentările specifice unei lucrări științifice², completată cu ilustrații ce aparțin modelului juridic³. Fiecare dintre aceste capitole este conceput pentru precizarea unui segment vital pentru funcționabilitatea sistemului pe care agenția îl coordonează. Autorii au ales tratarea exhaustivă, ceea ce conferă capitolelor un caracter autonom și comprehensibil chiar și pentru auditorul ce poate fi interesat de o anumită problematică a raportului. Totodată, studiul întregului

¹ În baza art. 2 alin. (1) din HG 1489/2002 ANA este asociată și cooperează cu organismele și instituțiile europene cu rol strategic în monitorizarea, prevenirea producerii traficului, consumului ilicit de droguri, precum și combaterea efectelor adicțiilor și a celorlalte efecte negative provocate de acestea (Centrul European de monitorizare a drogurilor și adicțiilor provocate de droguri – EMCDDA, Observatorul European pentru droguri și toxicomanie – OEDET, Rețeaua europeană privind drogurile și dependența de droguri – REINTOX).

² Caracterul științific decurge din faptul că: este pusă în evidență funcția referențială, datele și informațiile prezentate (incluzând grafice, tabele, hărți) sunt înregistrate prin utilizarea unor metode și tehnici recunoscute în comunitatea specialiștilor europeni și internaționali, stilul este explicativ, argumentativ și descriptiv, iar scopul explicit și implicit al lucrării este acela de informare, educare și promovare a politicilor/programelor/activităților destinate să reducă cererea de droguri și să faciliteze substituirea comportamentelor periculoase cu unele sanogene.

³ Influențele stilului juridic sunt exprimate de: invocarea sistematică a cadrului legislativ-normativ, utilizarea terminologiei de specialitate într-o formă care presupune clișee ce indică atitudinea formală și o manieră denotativă.

raport este recomandat pentru specialiștii și persoanele ce își propun cunoașterea aprofundată a mecanismelor sociale și fenomenologiei implicate în managementul acțiunilor de răspuns la presiunile și amenințările asimetrice exercitate de vectorii implicați în fenomenul pieței ilicite a drogurilor asupra sănătății publice, educației, liniștii sociale, calității vieții etc.

Capitolul introductiv „*Cadrul național și politicile în domeniu*” aduce în atenție demersurile ANA pentru completarea și modificarea cadrului legislativ-normativ, în conformitate cu nevoile de operaționalizare a principalelor documente programatice ale acestei instituții⁴. Aici este prezentat contextul social-istoric național și european care a impus și legitimat conturarea unei perspective coerente în prevenirea și combaterea consumului de droguri în țara noastră. Aceasta s-a materializat instituțional într-un organism destinat managerierii la nivel național a problematicii drogurilor și, în același timp, oferirii de competențe și capacități, pentru structurile comunitare de monitorizare și control al drogurilor ilicite. Din acest punct de vedere ANA a continuat în anul 2015 eforturile de transpunere pe întregul teritoriu național a unui cadru coerent de acțiune prin strategii și planuri de acțiune și evaluare a modului în care strategia națională este implementată la nivel local⁵. Totodată, au fost create structurile locale capabile să asigure servicii de specialitate populației țintă și să implementeze programe de prevenire – Centrele de prevenire, evaluare și consiliere antidrog locale (CEPECA). Toate acestea au permis agenției să implementeze două proiecte menite să sprijine persoanele afectate de consumul de droguri pentru accesul pe piața muncii⁶.

Capitolul al doilea „*Principalele droguri consumate în România*” arată evoluția cererii, ofertei și consumului de droguri în anul de referință 2015 la nivel național, evidențiind un profil al consumatorilor, tipul de consum, precum și preferințe ale utilizatorilor. Este de asemenea evidențiat consumul problematic, urgențele medicale și alte consecințe negative determinate de acesta și tratamentul acestor cazuri. Din prezentarea realizată se poate concluziona că cele mai utilizate și mai disponibile droguri în România au fost canabisul și noile substanțe psihoactive (NSP). Per ansamblu se conturează o stabilizare a consumului de droguri în România, însă un aspect îngrijorător (având în vedere riscurile directe și asociate) îl constituie revirimentul consumului de opiacee injectabile.

Capitolul trei „*Prevenire*” aduce în lumină principalele politici în domeniu și structurile responsabile pentru dezvoltarea și implementarea intervențiilor de prevenire a consumului de droguri. Programele de intervenție concepute și desfășurate au vizat prevenția „universală”, prevenția „selectivă” și prevenția „indicată”. În acțiunile sale ANA a urmărit asigurarea unui standard de calitate al intervențiilor preventive cooperând în acest scop cu organisme europene din domeniu.

Capitolul patru „*Tratament*” prezintă modalitățile de acordare a asistenței și tratamentului pentru consum de droguri (în regim ambulatoriu, rezidențial și în sistemul penitenciar) și este prezentat sistemul de admitere la tratament conceput în baza modelului OEDT. Tot în cadrul acestui capitol sunt prezentate cele două axe prioritare ale politicilor și obiectivelor de tratament: *identificarea, atragerea și motivarea consumatorilor de droguri în vederea includerii în serviciile de asistență specializată și asistența specializată în vederea integrării sociale a consumatorilor de droguri*. În continuare sunt arătate rezultatele la care agenția a ajuns în domeniul coordonării programelor de asistență integrată a persoanelor consumatoare de droguri, organizarea actuală și resursele de care dispune sistemul de asistență integrată, precum și date relevante despre beneficiarii acestor servicii și despre principalele tendințe evidențiate.

⁴ Strategia Națională Antidrog (ediția a 3-a) 2013–2020; Programul național de prevenire și asistență medicală, psihologică și socială a consumatorilor de droguri; Programul de interes național de prevenire și asistență medicală, psihologică și socială a consumatorilor de droguri.

⁵ Au fost adaptate 48 de strategii locale (județene, la nivelul Municipiului București și sectoarelor acestuia).

⁶ Proiectul EGALITATE PE PIAȚA MUNCII! Proiect pilot pentru sprijinirea persoanelor vulnerabile, finanțat în cadrul axei 6.2. POSDRU ”Îmbunătățirea accesului și a participării grupurilor vulnerabile pe piața muncii; Proiectul EGALITATE PE PIAȚA MUNCII – Șansa ta la un viitor mai bun!, finanțat în cadrul axei 6.3. POSDRU „Promovarea egalității de șanse pe piața muncii”.

În capitolul cinci „*Bune practici în domeniul reducerii cererii de droguri*” sunt aduse în atenție noile abordări de justiție terapeutică care promovează rolul de agent terapeutic al legii și implementarea celor două proiecte privind egalitatea de șanse pe piața muncii care au avut ca principali beneficiari direcți persoane consumatoare de droguri sau expuse la condiții de mediu ce accentuează riscul declanșării comportamentului de consum.

Următorul capitol „*Consecințe ale consumului de droguri, răspunsuri instituționale*” debutează cu cea mai gravă dintre consecințe: decesul asociat direct sau indirect cu consumul de droguri. Deși statisticile evidențiază o tendință de stabilizare cu revenire la valorile din perioada 2007–2010, autorii exprimă rezerve serioase privind corectitudinea înregistrărilor acestor decese în întreg teritoriul cu excepția zonei metropolitane București. În același timp revenirea la consumul de opiacee injectabile a celor care în perioada 2011–2013 declarau ca drog principal de consum NSP constituie un alt element de alertă. Alte consecințe ale consumului de droguri, tratate în cadrul acestui capitol, sunt cele ale urgențelor medicale datorate consumului de droguri și bolilor infecțioase asociate acestui consum. Situația este prezentată cu indicatori statistici, demografici și sociali pe zone geografice. Totodată sunt evidențiate consecințele ce decurg din insuficiența resurselor în intervenția pentru limitarea riscurilor determinate de comportamentele periculoase ale consumatorilor. În final sunt arătate principalele politici, programe și servicii oferite de ANA și partenerii săi pentru prevenirea sau diminuarea riscurilor presupuse de consumul de droguri, îndeosebi a celor injectabile.

Capitolul șapte „*Piața drogurilor*” oferă o imagine detaliată a situației drogurilor capturate în România cu referințe detaliate cu privire la zonele de proveniență, modalități de transport, accesibilitate, prețul drogurilor, calitatea acestora și consecințele contrafacerii drogurilor asupra sănătății utilizatorilor.

În capitolul opt „*Infraționalitatea la regimul drogurilor*” sunt evidențiate detaliat date și indicatori statistici privind infracțiunile comise de persoanele implicate în piața drogurilor, precum și acțiunile de răspuns instituțional (ale justiției, structurilor de combatere a criminalității și de siguranță publică). Aceste date avertizează asupra creșterii numărului minorilor condamnați pentru infracțiuni la regimul drogurilor, în anul de referință.

Capitolul nouă „*Consumul de droguri în penitenciar*” surprinde aspectele particulare ale mediului specific de viață ce se reflectă în situația consumatorilor de droguri care execută pedepse privative de libertate. Totodată sunt prezentate acțiunile de prevenire, asistență și tratament adaptate nevoilor acestui tip de beneficiari. Deși în anul 2015, în penitenciare a scăzut numărul celor ce au solicitat asistență ca urmare a consumului de droguri, combaterea acestui fenomen rămâne totuși o prioritate. Acest aspect este evidențiat de numărul și calitatea programelor și serviciilor oferite consumatorilor de droguri din penitenciar și implementarea Strategiei Naționale de Reintegrare Socială a Persoanelor Private de Libertate 2015–2019. În acest sens se remarcă proiectul „*Drumul spre casă*” derulat de Penitenciarele Rahova și Jilava cu sprijinul Asociației Phoenix Haga, Serviciilor Corecționale din Regiunea Sud și Trondheim Kommune din Norvegia.

Ultimul capitol „*Cercetare*” reflectă importanța acordată de decidenții și specialiștii ANA activității științifice de studiu și cercetare, în vederea fundamentării teoretico-metodologice a programelor și serviciilor oferite beneficiarilor, precum și pentru eficientizarea răspunsului la problemele rezultate din evoluția fenomenelor asociate cererii și ofertei de droguri ilicite. Sub acest aspect sunt nominalizați principalii colaboratori ai agenției, finanțatorii programelor, publicațiile științifice și principalele site-uri în care sunt diseminate rezultatele studiilor și promovate bunele practici în domeniu.

În concluzie raportul Agenției Naționale Antidrog, constituie o sursă valoroasă de documentare pentru cercetători și practicieni care activează în domenii cu incidență în combaterea/limitarea cererii de droguri sau sunt preocupați de acest fenomen. De asemenea poate fi apreciat ca un bun material documentar pentru programele de masterat ale facultăților care studiază problema adicțiilor (sociologie și asistență socială, psihologie), dar și a celor din domeniul criminalistic. Nu în ultimul rând raportul se adresează instituțiilor, organizațiilor și persoanelor care doresc să se implice în lupta antidrog.

Lucian Țică